

ЕК: Порез на угљеник (ЦБАМ) за ђубриво неће бити заустављен, упркос кризи на тржишту

Автор(и): Растителна заштита
Дата: 03.04.2026 Брой: 4/2026

Evropska komisija kategorički je odbacila pozive za privremenu suspenziju Mehanizma za prilagođavanje na granici ugljenika (CBAM) na uvoz đubriva u EU. Uprkos napetoj tržišnoj situaciji, pogoršanoj geopolitičkim sukobima, Brisel insistira da obustava mehanizma nosi više rizika nego koristi za evropsku ekonomiju, tvrdeći da on štiti evropsku proizvodnju i izbegava zavisnost od uvoza. Kao odgovor na nezadovoljstvo visokim cenama (pojačanim sukobom na Bliskom istoku), Brisel se kladi na ublažavanje određenih carina i priprema obiman plan za transformaciju sektora đubriva, o kome će se raspravljati sredinom meseca.

Od početka godine, vodeće evropske poljoprivredne zadruga i sindikati upozoravaju na ozbiljne probleme. Prema podacima Copa-Cogeca, već u prvom mesecu stupanja na snagu finansijskih obaveza prema CBAM-u (januar 2026.), uvoz azotnih đubriva u EU je naglo pao za preko 80% (na samo 179 hiljada tona u poređenju sa preko 1,1 milion tona godinu dana ranije). Industrija i dalje insistira na "hitnoj obustavi" mehanizma za đubriva kako bi se zaštitila evropska poljoprivreda od gubitka konkurentnosti, ali Brisel za sada odbija da napravi izuzetak.

Zabrinutost zbog zavisnosti od uvoza

Tokom sastanka ministara poljoprivrede EU 30. marta, evropski komesar za poljoprivredu Kristof Hansen "položio je hladan tuš" na članice koje su se nadale izuzetku za azotna đubriva. CBAM, koji u praksi funkcioniše kao porez na uvoz proizvoda sa visokim ugljeničnim otiskom, zahteva od uvoznika da kupe posebne sertifikate.

"Suspendija primene CBAM-a na đubriva, čak i ako za to u budućnosti postoji pravni osnov, rizikuje da pogorša našu zavisnost od uvoza. Stoga moramo biti veoma oprezni po tom pitanju", rekao je komesar Hansen ministrima poljoprivrede.

Kako bi ublažila finansijski udar, Komisija je već preduzela alternativne mere:

- Suspendiju carina za određene vrste đubriva koja dolaze iz zemalja koje nisu Rusija i Belorusija.
- Smanjenje standardne nadoknade (*default mark-up*) na vrednost uvoza đubriva unutar samog mehanizma.

Pritisak država članica raste

Na drugoj strani debate su predstavnici poljoprivrednog sektora i brojne države članice, koji insistiraju na hitnim merama. Visoke cene i smanjena dostupnost sirovina, izazvane sukobom na Bliskom istoku, stvaraju ozbiljne poteškoće evropskim poljoprivrednicima usred prolećne kampanje.

Irački ministar poljoprivrede, hrane i mora, Martin Hejdon, jedan je od najvećih zagovornika pauze u primeni mehanizma.

"CBAM stvara rizik od dodavanja još jednog sloja inflacije troškovima đubriva. Zato podržavamo stvaranje mehanizma za privremenu suspenziju njegove primene u vezi sa đubrivima, i to na najbrži mogući način", istakao je Hejdon pred sastanak u Briselu.

Akcioni plan i predstojeći sastanak na visokom nivou

Umesto derogacije od ekoloških zahteva, Brisel priprema novi Akcioni plan za đubriva, koji će biti predstavljen kasnije ovog proleća. S tim u vezi, 13. aprila 2026. godine, komesar Hansen saziva hitni sastanak na visokom nivou sa zainteresovanim stranama iz sektora. Očekuje se da će fokus nove strategije biti na:

- Kratkoročnim i dugoročnim strukturnim merama za stabilizaciju tržišta;
- Podsticanju unutrašnje proizvodnje u EU radi smanjenja spoljne zavisnosti od trećih zemalja;
- Podršci poljoprivrednicima za efikasnije korišćenje resursa;
- Zameni mineralnih đubriva bio-baziranim i alternativama sa niskim ugljeničnim otiskom.

Ostaje da se vidi da li će ovi koraci biti dovoljni da umire evropske poljoprivrednike, koji se i dalje bore sa rastućim troškovima proizvodnje i neizvesnošću u globalnim lancem snabdevanja.